

Z optimizmom v prihodnost

Kot poročamo na drugem mestu, je bil v nedeljo, 19. t.m. v Gorici šesti pokrajinski kongres Slovenske skupnosti na Goriškem. Potek tega zbora, ki je bil povečini posvečen strankinim organizacijskim problemom, je jasno pokazal, da je Slovenska skupnost trdno odločena čimprej odpraviti notranjo krizo, ki je prišla do izraza tik pred lanskimimi upravnimi volitvami in takoj po volitvah, ter da tudi obstajajo pogoji za doseg tega cilja.

Vsi diskutanti so namreč v svojih izvajanjih posvečali največjo pozornost težavam v lastni politični organizaciji tako na krajevni kot na pokrajinski ravni, pri čemer je tudi jasno prihajala do izraza skrb, da se težave čimprej odstranijo. Na zboru v dvorani Palace Hotela v Gorici pa je vsakomur padlo v oči še nekaj: med zborovalci je bilo lepo število mladih, kar je vsekakor zelo razveseljivo, kajti prisotnost mladih dokazuje predvsem življenjskost Slovenske skupnosti na Goriškem in hkrati trdno jamstvo, da bo slovenska politična organizacija srečno in uspešno prebrodila trenutne težave ter si odslej s še večjo zavzetostjo prizadevala za uveljavitev pravic slovenske manjšine v Italiji ter za zaščito njenih splošnih koristi.

Na dosedanje vodstvo Slovenske skupnosti na Goriškem so pred nedeljskim zborom letele od raznih strani marsikatero kritike oziroma očitki. To je do neke mere tudi razumljivo, saj navsezadnje pomeni, da je vodstvo vendarle delalo in pri tem tudi zagrešilo kako napako. Toda ne glede na to je treba dosedanjim vodilnim ljudem v vrstah Slovenske skupnosti vendarle priznati, da so znali pritegniti v slovensko politično organizacijo mladino, kot dokazuje prav zadnji kongres v Palace Hotelu v Gorici.

Slovenska skupnost na Goriškem sme zato z optimizmom gledati v prihodnost, kar ni pomembno samo zanjo, temveč je silno važno tudi za Ssk na Tržaškem in v ostali deželi ter je končno pomembno za celotno slovensko narodno manjšino v Italiji.

—o—

MIKULIĆ PREJEL MANDAT

Predsedstvo jugoslovanske republike je svojemu članu Branku Mikuliću poverilo mandat za sestavo nove zvezne vlade, do česar bi moralo priti meseca maja. Mikulić je v zveznem predsedstvu predstavnik republike Bosne - Hercegovine. Po sistemu rotacije je kandidat za bodočega predsednika zvezne vlade; to funkcijo opravlja zdaj Milka Planinc.

Vlada spet zahteva zaupnico

V torek, 21. t.m., se je sestala vlada na nujni seji, proučila stanje v poslanski zbornici, kjer je v teku splošna razprava o finančnem zakonu in državnem proračunu, in sklenila, da bo od poslancev zahtevala, naj ji izglasujejo zaupnico. Vsakomur je jasno, da se hoče vlada s tem izogniti nevarnosti, da bi se razprava o obeh zakonih osnutkih zavlekla v nedogled in da bi se politična kriza še zaostrila. Nobena skrivnost namreč ni, da petstrankarska koalicija močno šepa, kar je prišlo najbolj do izraza med razpravo v poslanski zbornici. Vladni predlogi so bili zavrženi ali bistveno spremenjeni, ker so z opozicijo glasovali »prosti strelci« in ker so bili odsotni mnogi poslanci iz vrst večinskih strank.

Ze drugič v tednu dni se vlada zateka h glasovanju o zaupnici, s čimer hoče dejansko uveljaviti svojo voljo in svoja stališča. Prejšnji teden je na ta način prekinila nadaljevanje razprave o verouku na državnih šolah. Sestavljena je bila resolucija, ki delno spreminja ustrezno okrožnico ministrice za šolstvo Falcuccijsve, tako da je bil n.pr. rok za prijavo k verouku podaljšan do 7. februarja. Dosežen je bil kompromis, s katerim se v bistvu strinja tudi komunistična opozicija, čeprav je v poslanski zbornici glasovala proti zaupnici vladi.

V načrtih glavnega tajnika najmočnejše stranke vladne večine, se pravi Krščanske demokracije, je bilo, da bo Craxijeva vlada trajala do vsedržavnega kongresa KD, ki bo čez nekaj mesecev. V zadnjih dneh pa smo pričali mnogim polemičnim izjavam De Mite do sedanje vlade. Iz tega bi lahko sklepali, da je tajnik KD spremenil svoj načrt. Zato se postavlja vprašanje, ali bo Craxi res vzdržal do začetka sezone strankinih kongresov ali pa bo moral prej zapustiti palačo Chigi.

—o—

DIZDAREVIČ V BONNU

Jugoslovanski zunanji minister Dizdarevič se je mudil na dvodnevem uradnem obisku v Zahodni Nemčiji. V Bonnu je bil gost kolega Genscherja, ki je bil v Jugoslaviji na obisku januarja lani. Dizdarevič se je srečal še z nekaterimi drugimi ministri zahodnonemške vlade. Odpadlo pa je srečanje s kanclerjem Kohlom, ki je na obisku v Zahodnem Berlinu. Jugoslovanski gost je imel pogovore tudi s predstavniki socialdemokratske opozicije. Vsi pogovori so se tikali dvostranskih odnosov med Jugoslavijo in Zahodno Nemčijo in pa splošno stikov med Vzhodom in Zahodom.

Predsednik Biasutti o zaščitnem zakonu za našo manjšino

V Časnikarskem krožku v Trstu je predsednik deželne vlade Biasutti priredil 16. t.m. tiskovno konferenco, za katero ga je naprosilo Združenje tržaških kronistov. Po uvodnih besedah predsednika kronistov Giorgia Cesareja, je predsednik deželne vlade kratko obrazložil trenutno politično, družbeno in gospodarsko stanje v deželi. Naglasil je, da si deželna uprava še dalje prizadeva za obnovo potresnega področja v Furlaniji, za izpopolnitev nekaterih temeljnih infrastrukturnih in zlasti za novo vsebino decentralizacije, ki naj upošteva predvsem nujnost načrtovanja. Med odprtimi vprašanji je predsednik Biasutti omenil problematiko zaščite slovenske narodne manjšine.

Predsednik je zatem odgovarjal na vprašanja časnikarjev. Na vprašanje našega urednika, ki je sprožil problem zaščitnega zakona za Slovence, je Biasutti odgovoril, da se osebno zavzema za uravnovešeno rešitev in zlasti za usklajevanje različnih stališč. Dejal je, da je treba upošte-

vati različne stvarnosti, ki obstajajo na ozemlju, na katerem živijo pripadniki slovenske narodne manjšine.

V središču pozornosti so na konferenci bila tudi druga vprašanja, ki se tičejo predvsem Trsta in njegovega ozemlja, kot sta na primer vprašanja čistilnice Aquila - Total ter Tržaškega Lloyda. Na tiskovni konferenci je bila omenjena tudi premogovna centrala, ki jo namerava družba Enel zgraditi na ozemlju miljske občine. V tej zvezi je Biasutti dejal, da deželna vlada še ni natančno proučila vseh podatkov, ki jih glede načrtovane gradnje zbira pristojni odbor Carbona, vendar je pripomnil, da se osebno zavzema za izgradnjo takšnega objekta, češ da more ta odločilno prispevati k nadaljnjemu industrijskemu razvoju Trsta. Na koncu se je Biasutti zelo poveljno izrazil o sodelovanju v okviru skupnosti Alpe-Adria, ker da ta pobuda vzbuja veliko zanimanje široke mednarodne javnosti, od česar more Furlanija-Julijska krajina in zlasti Trst imeti samo korist.

RADIO TRST A

■ NEDELJA, 26. januarja, ob: 8.00 Radijski dnevnik; 8.30 Slovenske popevke; 9.00 Sv. maša iz župne cerkve v Rojanu; 9.45 Glasbeni mozaik; 10.30 Mladinski oder: »Med vzporedniki in poldnevnik«, radijska nadaljevanka (Zora Tavčar); 11.45 Vera in naš čas; 12.00 Kmetijski tednik; 13.00 Radijski dnevnik; 13.20 Glasba po željah; 14.00 Kratka poročila; 14.10 Nediški zvon; 14.40 Prva repriza: »Večni sopotniki«; 15.25 Šport in glasba ter prenosi z naših prireditvev; 19.00 Radijski dnevnik.

■ PONEDELJEK, 27. januarja, ob: 7.00 Radijski dnevnik; 7.20 Koledarček; 7.40 Pravljica; 8.00 Kratka poročila; 8.10 40 let slovenskih radijskih oddaj v Trstu; 10.00 Kratka poročila in pregled tiska; 10.10 S koncertnega in opernega repertoarja; 11.30 Poljudno čtivo - Sestanek ob 12h; 13.00 Radijski dnevnik; 13.20 Mešani zbor »Vox Julia« iz Ronk; 14.00 Kratka poročila; 14.10 Iz šolskega sveta; 15.00 Otroški kotichek: »Ali nas poznaš?«; 16.00 Iz zakladnice pripovedništva; 17.00 Kratka poročila in kulturna kronika; 17.10 Komorni mešani zbor iz Nove Gorice; 18.00 Kmetijski tednik; 19.00 Radijski dnevnik.

■ TOREK, 28. januarja, ob: 7.00 Radijski dnevnik; 7.20 Koledarček; 7.40 Pravljica; 8.00 Kratka poročila; 10.00 Kratka poročila in pregled tiska; 10.10 S koncertnega in opernega repertoarja; 11.30 Poljudno čtivo - Sestanek ob 12h; 13.00 Radijski dnevnik; 13.20 Glasba po željah; 14.00 Kratka poročila; 14.10 Povejmo v živo!; 15.00 Mladi mladim; 16.00 Zbornik: Med Brdi in Jadranom; 17.00 Kratka poročila in kulturna kronika; 17.10 Komorni mešani zbor iz Nove Gorice; 18.00 Izvirna radijska igra: Aleksander Obrenović: »Ptica«; 19.00 Radijski dnevnik.

■ SREDA, 29. januarja, ob: 7.00 Radijski dnevnik; 7.20 Koledarček; 7.40 Pravljica; 8.00 Kratka poročila; 8.10 Primorska diaspora v svetu; 10.00 Kratka poročila in pregled tiska; 10.10 S koncertnega in opernega repertoarja; 11.30 Poljudno čtivo - Sestanek ob 12h; 13.00 Radijski dnevnik; 13.20 Moški zbor Novega Sv. Antona iz Trsta, dekliški zbor »Števerjan« ter mešani zbor »Štandrež«; 14.00 Kratka poročila; 14.10 Gospodarska problematika; 15.00 »Čarobni globus«; 16.00 Od Milj do Devina; 17.00 Kratka poročila in kulturna kronika; 17.10 Glasbena kronika s Hrvaškega; 18.00 Poezija slovenskega zapada; 19.00 Radijski dnevnik.

■ ČETRTEK, 30. januarja, ob: 7.00 Radijski dnevnik; 7.20 Koledarček; 7.40 Pravljica; 8.00 Kratka poročila; 8.10 Od Milj do Devina; 10.00 Kratka poročila in pregled tiska; 10.10 Koncert RAI iz Turina; 11.30 Poljudno čtivo - Sestanek ob 12h; 13.00 Radijski dnevnik; 13.20 Slovenska popevka; 14.00 Kratka poročila; 14.10 Ne prezirimo!; 15.00 Diskorama; 16.00 Na goriškem valu; 17.00 Kratka poročila in kulturna kronika; 17.10 Madžarski učiteljski zbor iz Bratislave na Slovaškem; 18.00 40 let slovenskih radijskih oddaj v Trstu; 19.00 Radijski dnevnik.

■ PETEK, 31. januarja, ob: 7.00 Radijski dnevnik; 7.20 Koledarček; 7.40 Pravljica; 8.00 Kratka poročila; 8.10 Na goriškem valu; 10.00 Kratka poročila in pregled tiska; 10.10 S koncertnega in opernega repertoarja; 11.30 Poljudno čtivo - Sestanek ob 12h; 13.00 Radijski dnevnik; 13.20 Moški zbor »Liko« iz Verda pri Vrhniku; 14.00 Kratka poročila; 14.10 Povejmo v živo!; 15.00 Iz filmskega sveta; 16.00 Iz zakladnice pripovedništva; 17.00 Kratka poročila in kulturna kronika; 17.10 Mi in glasba; 18.00 Kulturni dogodki; 19.00 Radijski dnevnik.

■ SOBOTA, 1. februarja, ob: 7.00 Radijski dnevnik; 7.20 Koledarček; 7.40 Pravljica za dobro jutro; 8.00 Kratka poročila; 8.10 Kulturni dogodki; 10.00 Kratka poročila in pregled tiska; 10.10 Koncert v Kulturnem domu v Trstu: violinistka Monika Skalar in pianist Ací Bertonecelj; 11.30 Poljudno čtivo - Sestanek ob 12h; 13.00 Radijski dnevnik; 13.20 Glasba po željah; 14.00 Kratka poročila; 14.10 Pogovori o kulturi sožitja; 15.00 Otroški kotichek: »Iz kota v kot«; 16.00 Popotovanje Duška Jelinčiča po Južni Ameriki; 17.00 Kratka poročila in kulturna kronika; 17.10 Pianistka Damjana Kralj; 18.00 Dramska vetrovnica: »Večni sopotniki«, Giacomo Leopardi: »O drage zvezde Voza«; 19.00 Radijski dnevnik.

Izdajatelj: Zadruga z o. z. »Novi list« — Reg. na sodišču v Trstu dne 20.4.1954, št. 157 — Odgovorni urednik: Drago Legiša — Tiska tiskarna Graphart. Trst, ulica Rossetti 14, tel. 772151

Knjižni dogodek teh dni

V teh dneh smo imeli priložnost brati več člankov in ocen v zvezi z nekaterimi knjižnimi deli, ki pišejo o življenjski usodi med vojno ubitega primorskega pesnika in pisatelja Stanka Vuka in njegove žene Danice Tomažič, ki je bila prav tako umorjena.

Založništvo tržaškega tiska pripravljata namreč izdajo Vukovih pisem ženi. Slovensko izdajo sta uredila Vida in Milko Matičetov. Knjiga bo v kratkem izšla pod naslovom »Ljubezenska pisma«, uvodno misel k tem prevodom Vukovih pisem ženi je napisal Miran Košuta. Istočasno pa bo pri isti založbi izšla izdaja izvornih, se pravi italijanskih pisem, ki jih je Stanko pošiljal ženi in zapora, kamor ga je pahnila fašistična oblast. Založba je za uvodno besedo prosila tržaškega pisatelja Fulvia Tomizzo, ki je povabilo sprejel in res napisal dobro študijo, kot jo lahko — v sicer mestoma slabem prevodu — beremo v zadnji številki Sodobnosti. Ob tem delu je Tomizzo obšel navdih, da bi to tragično življenjsko usodo dveh »idealnih ljudi«, kot ju imenuje, ovekovečil v literarnem delu.

Tako je nastal roman »Mladoporočenca z Ul. Rossetti« in pomenljivim podnaslovom »Tragedija neke manjšine«. Gre za zagonetno smrt zakoncev Vuk in nekega Ljubljančana, ki se je mudil pri njih, ko so jih neznanec umoril.

Tomizzova knjiga bo izšla konec januarja pri založbi Mondadori in bo gotovo pomenila nov uspeh tega znanega tržaškega pisatelja. Knjižne napovedi raznih italijanskih časopisov so namreč naredile že veliko reklamo za to novo delo pisatelja To-

mizze. Odlomek, ki smo ga lahko prebrali v tržaškem italijanskem dnevniku, nam res obeta zanimivo branje. Zgodovinske dogodke, ki so usodno vplivali na življenjsko usodo mladih zakoncev, je Tomizza nekoliko literarno obdelal, to delo pa bo gotovo osvetlilo marsikateremu italijanskemu bralcu košček slovenske zgodovine in naše prisotnosti v Trstu.

Zadnje novosti na knjižnem trgu torej ponovno potrjujejo dejstvo, da nam je tragična usoda iztrgala spomladi leta 1944 enega najbolj obetavnih literarnih talentov, kar jih je kdaj rodila Primorska. O tem priča tudi dejstvo, da še vedno skriva Vukova zapuščina zanimive odlomke, kot je bil n.pr. prispevek, ki smo ga objavili v božični številki Novega lista.

—o—

ITALIJA IN ŠPANJA

V Taormini na Siciliji sta pred dnevi zasedali delegaciji italijanske in španske vlade. Ministrska predsednika Craxi in Gonzales sta imela ob koncu tiskovno konferenco, na kateri sta poudarila, kako imata Španija in Italija skupna stališča v vseh bistvenih vprašanjih.

V Taormini sta zadnji dan zasedali celotni delegaciji, potem ko so bili prej na sporedu dvostranski pogovori o različnih področjih dvostranskega sodelovanja. Poleg vladnih šefov so namreč bili tudi ministri za zunanje zadeve, obrambo, industrijo, državne soudeležbe, znanstveno raziskovanje in zunanjo trgovino obeh držav.

V Rimu pogovori o Južni Tirolski

Na zahtevo Južnotirolske ljudske stranke je prišlo te dni do pomembnega sestanka v Rimu med predstavniki vlade in omenjene stranke. Vlado sta zastopala minister za deželna vprašanja Vizzini in podtajnik pri predsedstvu Amato, Južnotirolsko ljudsko stranko pa predsednik bocenske pokrajine in strankin voditelj Magnago s sodelavci.

Južnotirolska ljudska stranka zahteva izpolnitev določil zaščitnega paketa in deželnega statuta, ki govorijo o popolni enakopravnosti nemščine in italijanščine na so-

diščih in sploh v javni upravi. Pogajanja o nemščini na sodiščih se že dolgo vlečejo, saj dejansko večina sodnikov in odvetnikov ne obvlada nemščine. Predlog Južnotirolske ljudske stranke izpred nekaj mesecev, da bi zaradi tega uvedli ločene, enojezične sodne postopke, pa je naletel na veliko nasprotovanje italijanske strani.

Po sestanku v Rimu so udeleženci potrdili, da ni prišlo do sporazuma. Vsekakor bo imela vladna večina v kratkem vrhunsko zasedanje, ki bo v celoti posvečeno položaju na Južnem Tirolskem.

Predsednik Šinigoj v Benetkah

Predsednik slovenske vlade Dušan Šinigoj je 17. t.m. opravil uradni obisk v deželi Veneto. V Benetkah je imel pogovore s predsednikom tamkajšnjega deželnega odbora Berninijem in z nekaterimi odborniki beneške deželne vlade. Po sestanku je naglasil, da so stiki med Venetom in Slovenijo že preko ravni uradnih srečanj in da nastopa zdaj že faza konkretnih oblik sodelovanja. To sodelovanje ima za operativni cilj vrsto področij, od gospodarstva do turizma, od prometnih stikov do znanstvenih raziskav.

Srečanje v Benetkah pa je imelo hkrati

širši okvir sodelovanja v sklopu skupnosti Alpe-Jadran, kateri pripadata tako Slovenija kot Veneto. Na sestanku je bila predložena zamisel, naj bi se skupnost razširila tudi na dve madžarski pokrajini, Vasz in Zala. Nadaljnja zamisel predlaga ustanovitev posebne finančne družbe za območje Alpe-Jadran. Hkrati so na sestanku sporočili, da bo skupnost Alpe-Jadran predložila skupni načrt o turistični dejavnosti na področju včlanjenih dežel oziroma republik. Zadevni sestanek bo v Londonu 5. februarja. Predsednika Šinigoja je spremljal generalni konzul SFRJ v Trstu Mirosič.

Gospodarsko stanje Jugoslavije in sodelovanje z Italijo

Stanje jugoslovanskega gospodarstva je bilo lani nekoliko ugodnejše od pričakovanih, vendar pa je ostalo daleč pod plan-skimi načrti in potrebami države.

Industrijska proizvodnja se je dvignila za 2,7 odstotka. Po drugi strani je kmetijska proizvodnja padla za 8 odstotkov in gradbeništvo za 7 odstotkov ter naložbe kar za 10 odstotkov.

Cene industrijskih izdelkov na debelo so se lani dvignile za 81 in pol odstotka, medtem ko je inflacija, merjena s cenami na drobno, dosegla 79 in pol odstotka.

Realni osebni dohodki so se povečali za en odstotek, medtem ko so druga sredstva potrošnje naraščala občutno počasneje od osebnih dohodkov delavcev, kar velja za pokojnine, invalidnine, socialne prejemke in zasluzke kmetov.

Dosti boljše je bilo stanje turizma. Skupno število nočitev se je povečalo za 12 odstotkov ter nočitve samo tujih turistov celo za 21 odstotkov.

Število zaposlenih delavcev se je dvignilo za 2,2 odstotka ter v industriji za 3,2 odstotka. Proizvodnja se je zaradi večjega števila zaposlenih sicer povečala, a po drugi strani je produktivnost padla za pol odstotka.

V zunanji trgovini je imela Jugoslavija lani primanjkljaj milijardo 530 milijonov dolarjev. Uvoz je namreč dosegel 12 milijard 182 milijonov dolarjev ter izvoz 10 milijard 651 milijonov. Primanjkljaj je bil tako manjši za 121 milijonov dolarjev kot leta 1984. Uvoz se je povečal za 6 odstotkov in izvoz za sedem odstotkov, kar je precej pod planom, ko bi morala ta dva deleža znašati šest oziroma 12 odstotkov.

Markovič v Rimu

Predsednik republike Hrvatske Markovič, ki je trenutno tudi predsednik Skupnosti dežel Alpe-Adria, je bil na tridnevem obisku v Rimu.

Markovič je imel pogovore o razvoju italijansko-jugoslovanskega sodelovanja na področjih, kot so energija, turizem in javni prevozi. O tem je razpravljal s predstavniki italijanskih državnih ustanov.

Tako je na primer z italijansko državno ustanovo ENI razpravljal o tem, naj bi italijansko omrežje alžirskega metana povezali z jugoslovanskim omrežjem. Govoril je tudi s predstavniki drugih italijanskih industrij, kot sta Olivetti in SGS o sodelovanju s hrvatskimi industrijami RIZ, Rade Končar in Djuro Djaković.

Po drugi strani je Italija pripravljena sodelovati pri gradnji druge jugoslovanske atomske elektrarne. Pri tem naj bi sodelovala podjetja Ansaldo, Enea in Enel skupaj z ameriško industrijo Westinghouse, ki je že soudeležena pri prvi jugoslovanski atomski elektrarni v Krškem v Sloveniji.

Markovič je v Rimu imel pogovore o povečanju števila italijanskih turistov v Dalmaciji. Zdaj so na prvem mestu Nemci. Hrvati želijo investicije tujih kapitalov v svojih hotelih ter tudi na prometnih zvezah, kot je avtomobilska cesta Trst - Reka.

Glavni primanjkljaj je bil z industrijskimi državami Zahoda, ki je presegel milijardo 900 milijonov dolarjev. Uvoz se je dvignil za 13 odstotkov in izvoz samo za sedem odstotkov.

Močno so padle trgovinske izmenjave Jugoslavije z državami v razvoju, čeprav Jugoslavija te dežele politično privilegira. Uvoz je padel za štiri odstotke in izvoz za 9 odstotkov.

Po drugi strani je imela Jugoslavija lani aktivno trgovinsko bilanco z državami sovjetskega tabora, s katerimi ima kompenzacijski režim. Izvoz se je povečal za 12 odstotkov in uvoz je ostal nespremenjen.

Negativna je bila lani obmejna trgovina med Italijo in Jugoslavijo. Izmenjave so dokaj padle v primerjavi s prejšnjimi leti. Trgovina po avtonomnem računu za tržaško področje je lani znašala 495 milijard 607 milijonov lir, kar je okrog sto milijard manj kot leta 1984. Izmenjave po avtonomnem računu za goriško področje so lani veljale 229 milijard 302 milijona lir ali 50 milijard lir manj kot predlanskim.

S 1. januarjem letos je v Jugoslaviji pričel veljati nov devizni zakon, ki utegne še povečati krizo v obmejni trgovini. Jugoslo-

vanski izvozniki morajo namreč oddajati več deviz državi ter zaradi tega prehajajo na generalno trgovino med obema državama, zapuščajoč obmejne izmenjave. Slednje tudi ne smejo preseči od 15 do 20 odstotkov meddržavne trgovine.

Jugoslavija ima zdaj na tržaškem avtonomnem računu aktivni saldo 17 milijard 300 milijonov lir, medtem ko je konec decembra znašal 50 milijard.

V zvezi s sodelovanjem na obmejnem področju se zdaj veliko govori o prostih industrijskih conah. Italijanski komunisti in socialisti so v parlamentu stavili zakonski predlog za ustanovitev manjših prostih carinskih con vzdolž celotne italijansko-jugoslovanske meje od Milj do Trbiža. Govori se, da bo italijanski parlament julija razpravljal o zakonu za gospodarsko kooperacijo na obmejnem področju.

Zanimanje je seveda ne samo v Jugoslaviji, marveč tudi v Italiji za novi jugoslovanski zakon o carinskih conah, katerega je objavil jugoslovanski Uradni list 1. novembra lanskega leta. Te cone bodo zlasti na morju in ob rekah, na primer v Kopru, na Reki in v Beogradu, pa tudi na železniških in cestnih infrastrukturah kot ba-je na Terminalu v Sežani.

K prostim industrijskim conam se baje v Trstu vrača celo Lista za Trst, a te cone naj bi bile zgolj italijanske, ne pa mešane italijansko-jugoslovanske cone.

E. V.

Težave z izterjevanjem stanarin

Na Češkoslovaškem imajo velike težave z izterjevanjem stanarin. Pojav zamud je zelo razširjen, zdaj pa se je v Brnu pojavila svojevrstna akcija proti stanovalcem z dolgovi pri stanarinah: neki tamkajšnji list je objavil imena nad 200 ljudi, ki imajo posebne težke zaostanke. Gre pa le za majhen izbor, saj računajo, da je v zastanku s stanarinami okrog 11 tisoč družin. Država, ki je v ogromni večini primerov lastnica stanovanj, ima pri terjatvah dokaj vezane roke: po zakonu mora namreč vsakomur, ki ga doleti stanovanjski iz-

gon, avtomatično poskrbeti novo stanovanje.

To dejstvo premnogi izkoriščajo, saj vedo, da jih v vsakem primeru čaka streha nad glavo. Zamudniki pri plačevanju stanarin pa niso le revni občani; veliko je primerov, ko imajo neporavnane obveznosti tudi ljudje, ki imajo ne le avto, marveč celo vikend na podeželju. Povprečna stanarina na Češkoslovaškem znaša približno desetino mesečnega dohodka. Ta znaša v statističnem povprečju 2 tisoč 800 kron, to je nekako 450 tisoč lir.

Nadvse plodnih osemdeset let dr. Antona Trstenjaka

Te dni je najbolj znani slovenski psiholog akademik dr. Anton Trstenjak praznoval 80. rojstni dan. Kot je značilno za tega evropsko znanega znanstvenika, je osebni praznik obhajal v delavnem vzdušju, saj je na začetku leta predaval v Domu prosvete v Tinjah na Koroškem. Dr. Trstenjak je na tem srečanju govoril o »slovenski duši«. Snov je razdelil v tematske sklope, iz celote pa je podal sicer zaskrbljivo sliko o slovenski duši, vendar je predavanja zaključil z optimističnim gledanjem na prihodnost, češ da kaže slovenska mladina znake, ki dovoljujejo tako gledanje.

Prav v teh dneh pa je pri Slovenski matici izšla Trstenjakova knjiga »Človek — bitje prihodnosti«. Pridružuje se številnim dosedanjim študijam in razpravam, ki so

bistveno obogatile našo strokovno literaturo na področju psihologije.

Dr. Antonu Trstenjaku, tej enkratni osebnosti iz naše kulture, želimo ob visokem jubileju, da bi tudi v prihodnosti s svojimi odličnimi deli in predavanji bogatil slovensko dušo in nam pomagal, da bi dosledno rasli v narod, ki bo znal vedno bolj na človeški način presegati človeka.

—o—

ŠTEVILO PREHODOV

Mejo med Italijo in Jugoslavijo je lani v obeh smereh prekoračilo nad 23 milijonov ljudi. Prehodi so v primerjavi z letom 1984 narasli za 20 odstotkov. Do največjega povečanja je prišlo v decembru, ko je prekoračilo mejo nad 800.000 državljanov obeh republik in tujcev.

10 LET GOSPODARSKE ZADRUGE V BAZOVICI

Gospodarska zadruga v Bazovici praznuje v teh dneh 10-letnico svojega delovanja. Opravljeno delo potrjuje, da je bila njena ustanovitev pametna odločitev, ki je omogočila Bazovcem, da so uresničili več pomembnih pobud, ki so obogatile vso vas.

Jubileja so se spomnili s priložnostnim večerom v soboto, 18. t.m., ko so na zadruženem sedežu priredili slovesnost. Na večeru je sodeloval domači mešani pevski zbor »Lipa«, spregovoril pa je tajnik zadruga Vojko Mijot. Gospodarska zadruga je ob tej priložnosti prejela več čestitk, večer pa je bil tudi priložnost, da se je v združnih prostorih zbralo veliko število članov in vaščanov.

SEMINAR ITALIJANSKEGA JEZIKA V PORTOROŽU

Koprška enota Zavoda za šolstvo in tržaški urad ministrstva za zunanje zadeve prirejata v teh dneh jubilejni 25. seminar italijanskega jezika v Portorožu. Seminar je namenjen učnemu osebju in dijakom srednjih šol z italijanskim učnim jezikom z obale in iz občine Buje. Na seminarju sodelujejo ugledni znanstveniki in predavatelji iz Italije.

Pred začetkom seminarja so v avli portoroškega Avditorija odprli razstavo del umetnikov italijanske manjšine v Jugoslaviji. Častni gost na letošnjem seminarju je pisatelj in zgodovinar Alvis Zorzi.

RAZSTAVA V ZNAMENJU ŽENSKÉ

V teh dneh razstavlja v Galeriji Tržaške knjigarne slikar in grafik Lucijan Bratuš. Razstavo so odprli v četrtek, 16. t.m., odprta pa bo do 29. januarja.

Gre za dela slovenskega slikarja mlajše generacije, ki si je za osnovno temo svojega likovnega ustvarjanja izbral človeški akt, v veliki večini primerov je to ženski akt. V živih akril temperah in akvarelu ustvarja Bratuš akte, ki skrivajo v sebi vso izrazno sporočilo telesa v prostoru, ta učinek pa dosega tako z bogatim prepletanjem barv kot z modernističnim upodabljanjem anatomskih delov.

Na otvoritvi je o umetniku in njegovem delu spregovoril umetnostni zgodovinar Branc Kovič, ki je tudi pripravil katalog.

Evropska gospodarska skupnost in proste carinske cone

Proste carinske točke v Trstu so v nevarnosti in se morajo vse tržaške stranke boriti in pritiskati na rimsko vlado, da posreduje pri Evropski gospodarski skupnosti. Tako je povedal v soboto, 18. t.m., na tiskovni konferenci v Časnikarskem krožku v Trstu evropski poslanec Rossetti, ki je govoril o temi: »Novi predpisi Evropske gospodarske skupnosti o prostih conah. Predlog za proste točke v Trstu«.

Na tiskovni konferenci so tako rekoč bolj razpravljali navzoči predstavniki glavnih tržaških strank od komunistov preko demokristjanov do Liste za Trst kot pa časnikarji. Rossetti je pozval stranke k enotnosti za obrambo prostih carinskih točk v Trstu, da se jih vključi v nove predpise, o katerih razpravljajo v Bruslju in Strassbourgu.

Proste carinske točke v Trstu so praktično v nevarnosti — po besedah komunističnega evropskega poslanca — tudi zaradi nedelavnosti rimske vlade.

Evropska gospodarska skupnost je uredila proste cone z okrožnico ministrskega sveta z dne 4. marca 1969. Po tej okrožnici so proste carinske cone izven carinskega ozemlja držav članic glede carin, kmetijskih prelevmanov, količinskih omejitev in vsakovrstnih davkov.

Proste carinske cone so po okrožnici Evropske gospodarske skupnosti iz leta 1969 trgovinskega in industrijskega značaja, prve za manipulacijo blaga v tranzitu in druge za industrijsko predelavo blaga pod določenimi pogoji v skladu z dovoljenji načelnika carinskega okrožja in finančnega ministrstva.

Izjemo je Evropska gospodarska skupnost pustila stari prosti luk v Hamburgu, kjer industrijska predelava ni podrejena gospodarskim pogojem.

Novost sedanjih predpisov o prostih conah, o katerih razpravljajo v Bruslju in Strassbourgu, je tudi ta, da bodo odpravili extraterritorialnost prostih con ter bodo tako zmanjšali njihov pomen. Spet pa bo ostala izjema za staro prosto luk v Hamburgu.

V tej zvezi je Rossetti pozval vse trža-

ške stranke, naj se borijo za izenačenje tržaškega pristanišča glede prostih con s Hamburgom. Povedal je, da so pri Evropski gospodarski skupnosti predlagali popravek k novemu pravilniku ravno zaradi enake zaščite luk v Trstu in Hamburgu. Zadeva ni lahka, ker je po Rossettijevih besedah italijanska vlada izgubila na času.

Kooperacija na obmejnem področju

Italijanski parlament bi moral nadalje letos poleti odobriti zakonski predlog komunistov in socialistov za kooperacijo na obmejnem področju. Rossetti je povedal, da ta kooperacija sicer predvideva proste industrijske cone in mešana podjetja, vendar pa to niso proste industrijske cone osimskega značaja med Italijo in Jugoslavijo, marveč so cone italijanskega značaja, odprte tujim kapitalom vseh držav.

Pri tem lahko spomnimo, da je deželni svetovalec Liste za Trst Gambassini lani zapisal, da je naklonjen prosti industrijski coni pri Orehu v Miljskem zalivu, toda brez sodelovanja Jugoslavije.

Jugoslovanski zakon o carinskih conah

S tem preidemo na tretjo novost sedanje aktualnosti prostih carinskih con na našem področju, to je na jugoslovanski zakon iz lanskega leta o carinskih conah. Značilno je, da jugoslovanski zakon govori o carinskih conah in ne o prostih carinskih conah izven jugoslovanskega carinskega območja. S tem se že strinja s predpisi, s katerimi hoče Evropska gospodarska skupnost — kot smo rekli v začetku — odpraviti extraterritorialnost prostih carinskih con. Naj takoj dodamo, da ta jugoslovanski zakon dovoljuje mešane družbe in tuje kapitale v teh conah. Gre sicer za nov zakon, a tudi že prejšnji je vseboval to dovoljenje.

Novi zakon o carinskih conah v Jugoslaviji hoče predvsem povečati izvoz, ker Jugoslavija potrebuje tuje valute in mora plačati dolgove v tujini. Za zdaj — pravijo sami jugoslovanski gospodarski krogi — carinske cone pri nas sedem po številu — niso bile preveč proste. V Kopru, Pulju, na Reki, v Zadru, Kardeljevu, Baru in Beogradu so bila bolj carinska skladišča, ki so se od navadnih skladišč razlikovala le po tem, da je neocarinjeno blago lahko v njih ležalo v nedogled.

Zagovornikom novih jugoslovanskih določil ni uspelo — kar moramo pojasniti — vključiti v zakon določil za liberalizacijo tujih vlaganj in zahtevanih olajšav pri uporabi tujih posojil ter glede mešanih družb in tujih kapitalov velja lanski zakon o tujih vlaganjih.

V prostih carinskih conah bo mogoče priti do opreme, goriva, surovin in repro-

nadaljevanje na 8. strani ■

—0—

SLOVENSKO STALNO GLEDALIŠČE V TRSTU

Kulturni dom

Aurand Harris

PAVLIHA IN MICA

Režija Mario Uršič

v soboto, 25. januarja ob 20.30 v Domu »Albert Sirk« v Križu.

Priznanje osnovni šoli iz Barkovelj

Popoldanska televizijska oddaja Tandem, ki je namenjena šolski mladini, je bila priložnost, da se je slovenska osnovna šola »F. S. Finžgar« iz Barkovelj izkazala pred široko italijansko publiko. Ministrstvo za kmetijstvo je v sodelovanju z ministrstvom za šolstvo in že omenjeno televizijsko oddajo razpisalo natečaj za osnovne šole, s katerim so mislili ovrednotiti jabolka. Odziv na ta natečaj je bil zelo visok, saj je na naslov, kot poročajo, prišlo 28.000 izdelkov.

Organizatorji so nato imeli veliko dela, da so iz te ogromne množice izbrali po en prispevek za vsako deželo. Za Furlanijo-Juljsko krajino je nagrado prejela barkoveljska slovenska osnovna šola. Učenci sedanjega 4. in 5. razreda so pod vodstvom

učiteljice Vere Poljšak pripravili na temo »jabolko« nadaljevanje znane pravljice o Sneguljčici. Narisali so strip v 14 slikah. Sneguljčica in princ namreč res srečno živita v svojem kraljestvu. Rodi se jima tudi sinek, ki mu data ime »Melino« v spomin na jabolko, ki jima je omogočilo srečanje. Učenci so nato še prikazali vlogo, ki ga je imelo jabolko v umetnosti, mitologiji, fiziki, zgodovini, kozmetiki in prehrani.

Pri oddaji je sodelovala tudi učiteljica Poljšakova, ki je poslušalcem razložila, da je šola »Finžgar« ena slovenskih šol v Italiji.

Ob lepem uspehu — šola je kot nagrado prejela računalnik — čestitamo tako učiteljici Veri Poljšak, kot vsemu razredu, ki ga je na oddaji predstavljal Igor Veljak.

Iz delovanja Sindikata slovenske šole v Gorici

Sindikat slovenske šole — tajništvo Gorica — je na zadnji seji dne 8. t.m. razpravljalo o stikih z Zavodom za šolstvo SR Slovenije oz. z njegovo Organizacijsko enoto v Novi Gorici, ki jo vodi predstojnik prof. Elizej Prinčič. Odborniki so menili, da jih je treba poglobiti in razširiti, saj povezujejo manjšino z narodovim jedrom v Sloveniji. Odobren je bil okvirni program za tekoče leto. Obsega raznovrstne seminarje za slovenske učitelje in profesorje, zanimive prireditve in predavanja, knjige in didaktična pomagala, ekskurzije po Sloveniji in Jugoslaviji za dijake nižje in višje srednje šole, še posebej za maturante, Dijaško obmejno srečanje Primorske, organizacijo tečaja iz računalništva v Iskri Delti v Novi

NEDELJSKI KONCERT V GORIŠKEM AVDITORIJU

Ze spet se je nedeljski koncert v goriškem Avditoriju, ko je v nedeljo, 12. januarja, nastopil pianist Massimo Gon, odvijal v nabito polni dvorani. Goriško občinstvo, ki je precej zahtevno, prav gotovo ceni občutljivo izvajanje in tehničnost umetnika iz naše dežele in mu je to tudi dokazalo s številno prisotnostjo. Prva skladba na sporedu je bila Chopinova sonata op. 35 — ki je drzno delo izven običajnih shem sonate in jo je zato možno izvajati v skladu z notranjim navdihom — in Gon je z njo dokazal svojo interpretativno zrelost in ekspresivnost v vseh tonih, od zadržanosti do tragike, a vedno emotivno usklajeno.

Zelo zanimiva je bila tudi izvedba Bergove Sonate Op. I, katere modernost zasledimo v izmeničnih ritmih in barvitosti, v prehodih, ki spominjajo na Shoenbergovo kompozicijsko strukturo: Gon jo je predstavil stilistično zavzeto, zlasti v prehodih v liederskem ritmu. Rachmaninovih pet »Etudes Tableaux«, tehnično zahtevnih, a melodično izredno čistih, je zaključilo program in v njih je izstopal Gonov komunikativni posluš.

L. Q.

Gorici, pedagoški tečaj v Gorici, strokovno pomoč šolskim delavcem v Benečiji, pomoč Društvu prijateljev mladine pri bralni znački. Povezovalc te razvejane dejavnosti bo prof. Danilo Štekar. Na to odgovorno mesto ga je imenoval Zavod za šolstvo. Nadomešča prof. Nevo Pahor, ki je sprejela druge službene dolžnosti. Sindikat se ji ob tej priložnosti najtopleje zahvaljuje za dosedanje sodelovanje.

Nato so odborniki preverili vse do zdaj opravljeno delo, da se slovenski sekciji pri Industrijskem tehničnem zavodu »G. Galilei« zagotovi nadaljevalni tečaj s tisto usmeritvijo, ki so jo že starši zainteresiranih dijakov nakazali. Na nekaterih zadnjih sejah pokrajinskega šolskega sveta in deželne komisije za slovenske šole je tudi o tem tekla razprava. Zdi se, da bo prišlo do pozitivne rešitve. Ze zdaj pa si Sindikat pridržuje pravico do vseh zakonitih protestnih sredstev, vstevši stavko, če ne bodo oblasti izdale dovoljenja v določenem roku. Slovenska sekcija na omenjenem zavodu je izredno važen dosežek za naše šolstvo; končno imajo naši dijaki še eno učno smer na izbiro, ki je posebno v sozvočju s sedanjim gospodarskim in tehničnim položajem v svetu. Slednjič je bil govor o lepakih, ki jih bo dal Sindikat na oglasna mesta v Gorici in okolici. Gre za poziv slovenskim staršem, naj vpišejo svoje otroke v slovenske šole. Tako bodo zadostili osnovnemu narodnemu čutu, pa tudi koristili svojim otrokom. Saj več jezikov obvladamo, širše so možnosti za zaposlitev. Stroški bodo na račun sindikalne blagajne. To je razlog več, so menili navzoči, da vsi člani redno plačujejo članarino, saj se nabrani denar obrača v dobro vseh. Še prav na koncu se je bila beseda o nezadostnih zvezah šolskega avtobusa v južnem delu mesta (ulici Fauti in Garzarolli). Zato bo Sindikat posegel pri odgovornih osebah.

KONGRES Ssk V GORICI

Vzpodbuda za nadaljnje delo

V dvorani Palace Hotela v Gorici se je v nedeljo, 19. t.m., s potrditvijo kandidatov za novi pokrajinski svet, ki so jih določile posamezne sekcije, končal šesti pokrajinski kongres Slovenske skupnosti. Dve sta bili po našem glavni značilnosti tega kongresa: velika udeležba članov, somišljenikov in delegatov, tako da je bila še kar prostorna dvorana Palace Hotela nabito polna, in še kar živahna razprava oziroma prizadeti nastopi predstavnikov posameznih sekcij, kar je za podobne politične zборе na Goriškem precejšnja novost.

Pokrajinski predsednik Gradnik in še zlasti tajnik Terpin, kot v ostalem doma la vsi diskutanti, so v svojih izvajanjih potrdili veljavnost temeljnih programskih točk Slovenske skupnosti. Pri večini diskutantov pa je prišla do izraza zaskrbljenost zaradi še vedno dokaj šibke strankine organizacijske strukture, ki ima za posledico premajhno povezavo oziroma komunikativnost med posameznimi strankinimi vodstvenimi organi, zlasti med tajništvom in svetom. Od tod zahteva, oziroma nujnost, da se skušajo pomanjkljivosti odpraviti, in sicer pravočasno, ne pa v času, ko nad stranko visi Damoklejev meč volilne preizkušnje.

Posebna značilnost šestega kongresa Ssk je bilo nadalje zares izredno število predstavnikov političnih strank in organizacij, ki so posredovali kongresu pozdrave; nekateri pa so imeli tudi vsebinsko pomembne nastope. Tako so kongres pozdravili predstavniki KD, PSI, KPI, socialdemokratske in radikalne stranke. Govorila sta tudi predsednik in podpredsednik goriškega pokrajinskega sveta Cumpeta in Fabbro; dalje voditelj delegacije SZDL severnoprimorskih občin Marijan Tavčar, predstavnik SKGZ Mirko Primožič, deželni predsednik Ssk Dolhar, predsednik Sindikata slovenske šole na Goriškem Sirk, tržaški občinski odbornik Lokar in tržaški pokrajinski odbornik Harej.

Od izvajanj posameznih predstavnikov omenjamo predlog Marijana Tavčarja, naj bi vsi Primorci — to in onstran meje — skupno obhajali 80-letnico smrti Simona Gregorčiča, ki je živel in delal na Kobarškem, v Vipavski dolini in v Gorici, ter ugotovitev deželnega predsednika Ssk Dolharja, da so udeleženci kongresa slišali od predstavnikov italijanskih vsedržavnih strank silno laskave besede o slovenski narodni manjšini in njeni zakonski zaščiti, a se v Rimu kljub temu naša zadeva ne premakne z mrtve točke.

Kongres je potrdil izvolitev novega pokrajinskega sveta, ki ima kakih 40 članov. Novi svet bo na prvi seji izvolil strankinoga pokrajinskega predsednika, tajnika in člane tajništva.

—O—

Papež Janez Pavel II. je v soboto, 18. t.m., uradno obiskal Kvirinal in tako vrnil obisk, ki ga je lani bil opravil v Vatikanu predsednik republike Cossiga.

Trinkovega koledarja ne bo več

Prva letošnja številka kulturno-verskega lista Dom, ki izhaja v Vidmu, objavlja na tretji strani zapis, iz katerega izhaja, da Trinkovega koledarja ne bo več. Ob koncu decembra lani ga ni bilo v slovenskih knjigarnah v Trstu in Gorici, zdaj pa imamo takorekoč uradno vest, da je ta publikacija prenehala izhajati. Dom ugotavlja, da je Trinkov koledar začel izhajati leta 1953 in je redno izhajal do lanskega leta. »V 33 zvezkih se je v njem nabralo veliko zgodovinskega, etnografskega, jezikovnega in literarnega gradiva, ki bo nedvomno, tako beremo v beneško-slovenskem listu, služilo kasnejšim raziskovalcem Beneške Slovenije«. Njegova vloga je bila pomembna predvesm v 50. letih, ko je predstavljal edino slovensko katoliško publikacijo v Benečiji. V 60. letih je začel izhajati verski list Dom, pravi avtor članka, njegova vloga, to je vloga Trinkovega koledarja pa se je začela manjšati. List Dom piše, da je Trinkov koledar umrl naravne smrti, češ da je že pred leti izpolnil nalogo, ki so mu jo bili zadali beneško-slovenski duhovniki.

Avtor članka se zahvaljuje sodelavcem pri zborniku, v prvi vrsti beneškemu duhovniku in

duhovniku Zdravku Revnu, ki je bil prvi odgovorni urednik Trinkovega koledarja.

Ta duhovnik sedaj živi v Ljubljani. Zahvaljuje se dalje pokojnemu profesorju Radu Bednariku iz Gorice, ki je dolga leta urejal publikacijo, in duhovniku ter publicistu Jožku Kraglju, ki je zdaj župnik v Batujah na Vipavskem in ki je po smrti profesorja Bednarika urejal Trinkov koledar in dejansko omogočil njegovo redno izhajanje do lani. Avtor članka v listu Dom takole zaključuje: »Trenutno imamo v Benečiji dovolj periodičnega tiska, manjka pa nam kulturna revija, zato ni izključeno, da iz pepela Trinkovega koledarja zraste kak nov zbornik, ki naj bi obravnaval na sodoben način problematiko Beneške Slovenije in jo posredoval ne samo našim ljudem, ampak tudi furlanskim in italijanskim sosedom«.

Misel je vsekakor zanimiva, vendar je marsikomu resnično žal, da je utihnil eden prisrčnih in pristnih glasov iz Benečije, ki nas je 33 let zaporedoma v vsakem mesecu decembru prijetno razveseljeval. Zato imamo občutek, da smo v zajedstvu zdaj revnejši.

IZ KULTURNEGA ŽIVLJENJA

Krepiti etični naboj kulture

Ze dober mesec pred slovenskim kulturnim praznikom so si študentje teologije mariborskega oddelka te fakultete zamislili kulturni večer z odličnim gostom v svoji sredi, Matjažem Kmeclom, pisateljsko, literarnozgodovinsko, družbenopolitično osebnostjo v današnjem slovenskem prostoru. Kmecl je v svojem razmišljanju opredeljeval kulturo, odkrival njen pomen za samopotrjevanje naroda včeraj in za njegovo ohranjanje danes in jutri. S posebno ljubeznijo pa je govoril o slovenskem jeziku kot naši temeljni kulturni prvini, za katero mora skrbeti slednji občan te zemlje, če ga je le rodila slovenska mati.

Klic, najbolj zavezujoč od vseh zaznavnih v Kmeclovem razmišljanju, je bil tale: Npravna dolžnost vseh pripadnikov našega naroda je vsestransko razvijati ves njegov duhovni potencial!

Kultura v najširšem pomenu besede je vse tisto, kar človek ustvari mimo nature; je duhovna in materialna, ustvarja pa jo človek za človeka. V ožjem pomenu besede pa mislimo predvsem na humanistično kulturo v smislu vrednot, ki omogočajo socialno soobstojanje. Najbolj panoramska razmerja dobi pomen kulture pri opredeljevanju naroda. Narod je namreč definitivno, temeljno opredeljen prav s kulturo. V preteklosti smo se Slovenci vselej zatekali v duhovni svet. V sodobni družini narodov smo primer naroda, ki je svojo suverenost najbolj duhovno utemeljeval. Bila je naša pravica do samosvoje kulture, pravica za drugačnost in samobitnost. Tej pravici lastne poti se tudi danes ne moremo odpovedati, pa naj bodo še tako glasni in nesramni razni šovinistični časopisi v jugoslovanskem prostoru, češ kaj pa se gremo v Sloveniji.

Po zadnji vojni smo — kot najmanjši evropski državni narod — dogradili celotno temeljno mrežo kulturnih ustanov: univerzo, srednje šole, opere, gledališča, kulturne domove... V naravi teh ustanov je, da so ustvarjalna. Veliki duhovni narodni potencial pa je tudi zunaj matične Slovenije, celo veliko število vrhunskih znanstvenikov, odlični kader za — tretjo univerzo. To so veliki duhovni ambasadorji naše kulture v svetu.

Kmecl je pokazal še na vrsto dejavnosti pri

nas, ki so izraz velikega etičnega naboja v kulturi našega naroda: močna založniška mreža, velika pomoč nerazvitim, festivali narodnozabavnih ansamblov, pevski zbori, gledališča, obnova spomenikov preteklosti in podobno. Slovenska posebnost je tudi kulturni praznik, 8. februar, ki je spomin na največjega slovenskega pesnika, Franceta Prešerna. »Drugod praznujejo le zmage!«

Pogovor s Kmeclom je izpostavil nekaj bolečih pojavov v slovenskem prostoru. Zaznaven je vdor srbizmov in hrvatizmov v naš jezik v časopisnih, radijskih in televizijskih poročilih.

Skupni slovenski kulturni prostor po videnju Dimitrija Rupla

Slovenski sociolog in vsestransko aktivni kulturnik Dimitrij Rupel je imel na 13. plenumu kulturnih delavcev OF referat na temo skupnega slovenskega prostora. Iz referata, ki je objavljen v Novi reviji št. 43/44, povzemamo nekatere najbolj zanimive misli.

Uvodoma Dimitrij Rupel ugotavlja, da stvar sama, namreč pojem »Skupni slovenski kulturni prostor«, ni povsem jasna. Zato naglasi, da je njegovo razmišljanje predvsem **njegovo**, tipajoče in negotovo. Svojo analizo Rupel začne s pojmom prostora in ugotavlja, da je v tej smeri vsaka, še posebej kulturniška razprava odveč, kajti prostor je zakoličen z mednarodnopravnimi mejami in kot tak nedotakljiv. Kar zadeva pojem, ki je zaobsežen v pomenski zvezi slovenska kultura, pa meni, da se ta z državnimi mejami seveda ne pokriva, da je ta načeloma kozmopolitska, da se preliva preko meja. Na drugi strani pa prihaja v slovenski prostor tuja kultura iz bližnjega okolja in iz svetovnega prizorišča. Slovenska — kot sploh vsaka — kultura je tako zmes različnih vplivov in kultur, je neomejena dejavnost, ki ne priznava fizične in prostorske konvencije.

Kar zadeva pojem enoten oziroma skupen, pa Rupel ugotavlja, da ni ničesar takega v sloven-

Reforma šolstva kaže prve posledice: strahovit padec splošne izobrazbe, izgon klasičnih jezikov iz učnih programov pomeni izključitev iz srednjeevropskega kulturnega prostora, izkoreninjenost iz osnov evropske civilizacije. Kažejo se znamenja splošne zanemarjenosti slovenskega jezika in misli.

Prijateljsko ozračje je zavelo v kulturnem večeru, v katerem je bila odmevna Kmeclova beseda o kulturi. Ni iskal temnih lis na našem družbenopolitičnem in kulturniškem obnebu. Pokazal je na tiste ohrabrujoče prvine narodove kulture, v katerih korenini njegovo življenje in poganja nove upe. Za njegovo slovensko misel in lepoto slovenske besede, s katero nagovarja poslušalca, bralca ali gledalca — so mu udeleženci kulturnega večera izrazili hvaležnost. Krepiti etični naboj kulture in vsestransko nadaljevati in poglobljati narodov duhovni potencial je pravšnja pot, kako jugoslovansko svobodo spodobneje prenašati!

(Družina 3 - 1986)

ski kulturi, kar bi bilo skupno vsem Slovincem. Potemtakem je sploh sam pojem o skupnem slovenskem kulturnem prostoru sporen, ugotavlja Rupel. Edino, v čemer so si vsi Slovenci skupni, je, kot meni Rupel, njihova narodnost. Iz tega avtor zapisa sklepa, da je pomensko zvezo »skupni slovenski kulturni prostor« pravzaprav razumeti kot vprašanje slovenskega naroda.

Iz gornjega razmišljanja Rupel preide na vprašanje, od kod izvira tako previdna formulacija tistega, čemur bi lahko jasno rekli **slovensko narodno vprašanje**. Okvirno Rupel odgovori na to vprašanje, rekoč, da je slovensko narodno vprašanje še vedno pod nedotakljivo uradno platformo, ki jo je oblikoval Kardelj, v imenu katere je potekal in uspel narodnoosvobodilni boj in za katero stojijo številne institucije.

Zatem Rupel ugotavlja, da je Kardeljeva formulacija narodnega vprašanja pod vplivom naivnega verovanja, da se bo narod po socialni proletarski revoluciji stopil z zmogovitim razredom. Iz tega Rupel izvede sklep, da se Kardeljevi definiciji narodnega vprašanja poznajo leta, kar navsezadnje po petinštiridesetih letih ne more biti presenetljivo.

Zatem Rupel navaja, da se je Jugoslavija že v marsičem odrekla realsocialističnim koncepcijam in da je pojem delavski razred z napredujočo znanstveno-tehnično revolucijo vse bolj sporen. Na podlagi navedenega sklepa, da je uместno, da se slovensko narodno vprašanje redefinira in sicer tako, da bo upoštevana nova stvarnost v epohalno-planetarnem smislu. Pri tem ima Rupel v mislih predvsem upoštevanje dejstva, da delavski razred v klasičnem pomenu v sodobnem razvitem svetu izginja.

Rupel nato na kratko analizira problem naroda pri klasičnih marksizma in ugotavlja, da njihove konstrukcije temeljijo bolj na željah kot stvarnih dejstvih. Zato se mu zdi opustitev teze o zlitju naroda z razredom tolikanj bolj upravičena.

S tem v zvezi Rupel opozori na možnost koraka nazaj, in sicer z revizijo narodnega vprašanja v smislu jugoslovanskega unitarizma, ki gradi na koncepciji nekakšnega »jugoslovanskega naroda«, ki pa da je v resnici le čisto določen interes določenih elit. Zaradi tega interesa naj bi že stara Jugoslavija postala ječa narodov

Prispevek slovenskemu samozavedanju

V zadnjem obdobju je na slovenski knjižni trg prišlo več reprezentativnih publikacij, ki vsaka na svoj način osvetljujejo del slovenske kulturne oz. naravne dediščine, hkrati pa so nujen pripomoček pri našem narodnem samozavedanju. V ta okvir nedvomno sodi tudi knjiga Milka Bizjaka in Eda Škulja »Orgle na Slovenskem«, ki jo je že lani izdala Državna založba Slovenije. Pri njej sicer ne gre za topografski opis vseh obstoječih instrumentov na Slovenskem, marveč za izbor 100 najdragocenejših orgel od najstarejših iz srede 17. stoletja v Strmci nad Laškimi pa do sodobnih koncertnih orgel iz leta 1981 v Cankarjevem domu v Ljubljani. Vsake posamične orgle so obdelane na enoten način: v začetku izbrane enote je najprej nekaj nujnih podatkov o cerkvi, v katerih stojijo, sledi besedni opis instrumenta s podatki o njegovem avtorju, zgodovini in morebitnih spremembah, nato dispozicija,

tj. seznam registrov. Posebna, tudi estetska dragocenost knjige, so barvni posnetki vseh objavljenih orgel, tudi z nekaterimi mikavnimi detajli. Na koncu knjige so natisnjeni še zemljevid s kraji, v katerih hranijo opisane instrumente, imensko in krajevno kazalo ter bibliografija. Kljub nekaterim pomanjkljivostim, o katerih pa tukaj ne bi govorili, je publikacija koristen pripomoček vsem, ki se zanimajo za ta del naše kulturne dediščine in je gotovo pripomogla k temu, da se na Slovenskem že spreminja odnos do starinskih orgel, saj vedno pogosteje slišimo o njihovih obnovah.

Koprsko Ognjišče pa je ob koncu prejšnjega leta izdalo razkošno ilustrirano monografijo avtorjev Marijana Zadnikarja in Jožeta Anderliča »Lepote slovenskih cerkva«. Prvi je prispeval besedilo, tj. krajši, a tehtno in občuteno napisan

dalje na 7. strani ■

dalje na 8. strani ■

PRISPEVEK SLOVENSKEMU SAMOZAVEDANJU

■ nadaljevanje s 6. strani

uvod, sodeloval pa je tudi pri izboru posnetih spomenikov, medtem ko je Anderličovo delo barvna fotografija. Podobne knjige so na Slovenskem že izšle, kot npr. tiste v seriji *Ars Sloveniae*, ki je žal nedokončana prenehala, ali pa knjiga Leva Menašaja »Umetnostni zakladi Slovenije«, vendar pomeni tudi koprška publikacija novost in obogatitev. Kar zadeva fotografski del, je potrebno vsekakor pritrditi besedam Petra Krečiča, ki na ovitku pravi: »In kakšen fotograf se nam razodeva skozi priobčena dela? Predvsem neverjeten purist. Slo mu je za kar najbolj prepričljivo in hkrati popolno predstavitev spomenikov, njihovih notranjščin in posamičnih umetnoobrnih izdelkov. V objektiv je želel zajeti kar se da veliko tistega, kar spomenik karakterizira in za to uporabil najmodernejšo fotografsko tehniko in vse svoje znanje.« Knjiga je izšla tudi v nemščini, kar pomeni nedvomno lep založniški uspeh in prodor slovenske kulture v širši evropski prostor.

Mladinska knjiga je prav tako ob koncu prejšnjega leta v sodelovanju z Geodetskim zavodom SR Slovenije izdala dolgo pričakovani »Atlas Slovenije«, ki se v grobem deli na dva dela: v prvem je objavljenih 109 preglednih kart v merilu 1:50.000, na katerih je zajeto celotno ozemlje republike Slovenije, zamejstvo žal le deloma. Drugi del knjige ima naslov »Slovenija v sliki in besedi«, tu najdemo strnjen opis posamičnih slovenskih pokrajin z mnogimi zemljepisnimi, geološkimi in zgodovinskimi podatki, ilustriran z lepimi barvnimi fotografijami. Knjiga se zaključuje z imenskim kazalom, kar je vsekakor nujno za tovrstno publikacijo, da se v njej laže znajdemo.

Vse tri omenjene knjige bi bilo seveda potrebno tudi kritično razčleniti, vendar to presega okvir tega zapisa, zato smo se tokrat omejili le na poročilo o njih.

M.

—O—

Položaj v Južnem Jemenu je še vedno nejasen. Tujci množično zapuščajo to državo, kjer je v teku državljanska vojna. Spopadajo se namreč vojaški oddelki predsednika Ali Naserja Mohameda in oddelki bivšega predsednika Abdul Fatah Ismaila oziroma pristaši obeh političnih voditeljev. Južni Jemen sodi, kot znano, v vrsto držav sovjetskega tabora, oziroma ki so pod vplivom Sovjetske zveze.

Mednarodni kongres izobražencev v Varšavi

V Varšavi se je končal štiridnevni mednarodni kongres izobražencev za mir. Pripreditelji so presenetili zborovalce s najlepšim dokumentom, ki so ga dali prebrati ob koncu, ploskanje pa so šteli kot soglasno odobritev. Zahodni udeleženci so se pritožili, da dokument izraža le vzhodna stališča. Tako v njem niso omenjene človekove pravice, o katerih so izobraženci v preteklih dneh veliko razpravljali. Tudi ni prišla do izraza peticija 200 poljskih izobražencev, ki so se obrnili na zborovalce z opozorilom, da ni mogoče delati za resnični

mir, če se istočasno zatirajo temeljne človekove pravice.

Vzhodni udeleženci so poudarjali predvsem strogo vojaška in politična vprašanja, kot so oborožitvena tekma, vesoljski ščit, predlog sovjetskega voditelja Gorbačova o uničenju vsega jedrskega orožja do leta 2.000. Vse to je prišlo v zaključno spomenico. Sicer pa so nekateri zahodni udeleženci poudarili, da je bil kongres mimo teh vidikov koristen kot edinstvena priložnost za medsebojno spoznavanje in izmenjavo misli ter informacij.

Amerika in terorizem

Ameriški predsednik Reagan se pripravlja na podpis izvršilnega sklepa glede boja proti terorizmu. Ta odlok naj bi dal nekaj jasnejših smernic za ravnanje ameriških oblasti v boju proti pojavu mednarodnega terorizma, ki ogroža tudi Združene države. Izvedenci pripominjajo, da novi odlok ne vnaša kakih bistvenih novosti, marveč da le formalizira sklepe, ki so bili v bližnji preteklosti že sprejeti v vrhovih ameriške uprave. Pravno še vedno ne bo jasno določeno, kako naj se Amerikanci odzovejo na teroristične provokacije.

—O—

PODELITEV 7. TISCHLERJEVE NAGRADE

Narodni svet koroških Slovencev in Krščanska kulturna zveza prirejata v četrtek, 23. januarja, večer, na katerem bodo podelili 7. Tischlerjevo nagrado.

Letošnji nagrajenec je rektor Doma prosvete v Tinjah Jože Kopeinig. Utemeljitev pravi, da je Kopeinig prejel letošnjo nagrado za prizadevanja na versko-izobraževalnem, prosvetnem in kulturnem področju v prid koroških Slovencev in za zblíževanje med obema narodoma na Koroškem.

Podelitev bo v Tischlerjevi dvorani Slomškovega doma v Celovcu. Na večeru bosta spregovorila predsednik Narodnega sveta koroških Slovencev dr. Matevž Grilc in predsednik Krščanske kulturne zveze dr. Janko Zerzer. Spored pa bo popestril mešani cerkveni zbor iz Št. Petra na Vašinjah, ki ga vodi Anton Muchner.

Španija ureja odnose z Izraelom

Španija je sklenila vzpostaviti normalne diplomatske odnose z Izraelom. Hkrati je španska vlada objavila izjavo, v kateri naglašja, da bo Madrid še dalje vzdrževal prijateljske stike z arabskim svetom. Listina izrecno poudarja, da Španija nasprotuje vsakršni politiki nasilnega postopanja, zato se bo uprla poskusom, da bi si Izraelci anektirali ozemlja, ki jih imajo zasedena vse od leta 1967. Prav tako se Madrid postavlja na stališče, da mora biti položaj Jeruzalema tak, da bo mesto odprto in dostopno vsem.

Španci zahtevajo konec izraelskega sistematičnega naseljevanja na zasedenih področjih Palestine ter naglašajo, da ima palestinsko ljudstvo pravico do samoodločanja. Palestinska osvobodilna organizacija naj bi bila tudi sobesednik pri bodočih mirovnih pogovorih, ki naj zajamčijo trajno ureditev bližnjevzhodnega problema na miroljuben način.

O KURILSKIH OTOKIH

Sovjetska zveza in Japonska sta imeli nova pogajanja o Kurilskih otokih, ki so bili svojčas japonski ter so jih Sovjeti zasedli ob koncu druge svetovne vojne. Tudi ta pogajanja niso prinesla nobenega pozitivnega zaključka.

Japonski zunanji minister je rekel, naj Sovjeti dajo konstruktivne odgovore v skladu z željami japonskega ljudstva.

Koncertna dejavnost Huberta Berganta

Evropsko leto glasbe se je izteklo in prehod v novo leto je prava priložnost za pregled in oceno opravljenega dela ter požetih sadov. V tem zapisu je naš namen vsaj bežno orisati koncertno dejavnost slovenskega orgelskega virtuoza Huberta Berganta v jubilejnem glasbenem letu. Pri tem — ob mojstrovih triinšestdesetih koncertnih nastopih v letu 1985 — lahko le ponovimo že znano dejstvo o izrednih poustvarjalnih razsežnostih našega umetnika, združenih z vrhunsko poklicno veščino. V teh okvirih pa so posebej poudarjeno oddolžitev zadobila znamenja leta glasbe: 300-letnica rojstva J.S. Bacha, G.F. Händla in D. Scarlattija ter 400-letnica rojstva H. Schütza — skladbe teh velikih glasbenih tvorcev so zaživele v izjemnih programskih širinah mojstra Berganta, ki pa so seveda segale še mnogo dlje.

Sicer pa si je koncertna žetev sledila takole: v januarju pet koncertov, v februarju tri, v marcu sedem, v aprilu štiri, v maju šest, v juniju sedem, v juliju pet, v avgustu osem, v septembru šest, v oktobru pet, v novembru devet in v decembru še osem koncertov. V tem seštevku je bilo 34 mojstrovih solističnih nastopov.

BACHOV CIKLUS

Načrt o izvedbi vseh znanih orgelskih del Johanna Sebastiana Bacha je predstavljal najzahtevnejšo nalogo, ki si jo je mojster Bergant zadal v evropskem letu glasbe. Načrt je uresničil v dvajsetih koncertih, ki so se zvrstili v naslednjih krajih: Mirnu, Novi Gorici - Kapeli (dva koncerta), Braniku, Doberdolu, Vrtojbi, Nabrežini, Šturjah, Devinu, Črničah, Desklah, Šempasu,

Podnanosu, Postojni, Planini pri Rakeku, Črnem vrhu, Gorici - Sv. Rok, Kromberku, Štandrežu in na Mirenskem Gradu. Vsekakor je šlo za podvig, kot ga zmorejo le največji mojstri. Poudariti velja, da je bil ciklus izveden v primorskih krajih na obeh straneh meje, torej v enotnem slovenskem kulturnem prostoru (nenačrtovani koncertov pa je z vidnimi tiskovnimi odmevi mojster predstavil tudi v italijanskem okolju). Obširneje smo o ciklusu v našem listu že poročali; ponovimo tu le še, da je s tem ciklusom prof. Bergant že v drugo odigral celotni Bachov orgelski opus (prvič v Ljubljani v sezoni 1974/75).

MÜNCHEN, TIHANY, CELOVEC ...

Preostalih štirinajst recitalov je mojster Bergant predstavil doma in na tujem. Tako je v Nemčiji igral v Münchnu, na Madžarskem pa je imel dva koncerta v Tihanyju. Na italijanskih tleh je koncertiral v Volterra, Serravalle Scrivii in tudi bližje doma: v Tržiču in Gorici - Sv. Rok

O vsebini 43. in 44. številke Nove revije

Uvodni članek, izpod peresa Dimitrija Rupla, je ponatis njegovega prispevka na nedavnem plenumu kulturnih delavcev Osvobodilne fronte, ki je bil posvečen tematiki enotnega (skupnega) slovenskega kulturnega prostora. Rdeča nit Ruplovega razmišljanja se vleče okrog teze, da je uradno pojmovanje narodnega vprašanja, kot ga je definiral Kardelj, zastarelo in neprilagojeno sodobnim razmeram, v katerih danes živijo Slovenci. (O tem poročamo na drugem mestu — op. ur.)

Andrej Brvar v svojem eseju »Slovenci danes« analizira razmišljanje Boža Voduška z naslovom »Etika in politična misel Slovencev«, ki je izšlo leta 1927, to je v stari Jugoslaviji. Ugotavlja, da so v bistvu problemi, ki so že pod staro Jugoslavijo obremenjevali usodo Slovencev, na nek način preživeli in se v drugačnih oblikah pojavili tudi v sodobnem času.

Alojz Ihan, Borut Hlupič, Ifigenija Zagoričnik, Iztok Osojnik in Valentin Cundrič sodelujejo s svojimi pesmimi, Andrej Morovič pa s proznim prispevkom z naslovom Spitzbergova ci-

gara. O poeziji razmišlja tudi Taras Kermavner v svojem kritičnem eseju z naslovom Telesno narečje palimpsestov.

Tomaž Brejc je priobčil svoje predavanje o slikarstvu ob koncu tisočletja, ki ga je imel v okviru ciklusa Umetnost ob koncu tisočletja v Cankarjevem domu v Ljubljani marca 1985. V okviru ustaljene rubrike Intervju se tokrat predstavi Janez Matičič, slovenski glasbenik, ki je svoj umetniški izraz oblikoval v okviru pariškega glasbenega kroga sodobne glasbe. Razmišljanju o sodobni glasbi so namenjeni tudi prispevki Vinca Globokarja in prevodi krajših zapisov Johna Caga, enega od utemeljiteljev sodobne eksperimentalne glasbe. V eseju z naslovom »John Cage med tradicijo in inovacijo« Lazar Miodrag Pashu analizira Cagov tonski sistem, kompozicijski postopek, proces komponiranja in razmišlja o načinu njegovega glasbenega mišljenja. Prispevki o glasbi se zaključijo s temo o družbenopolitičnih implikacijah sodobne eksperimentalne glasbe, ki ga je prispeval Nikša Gligo.

Tudi v tej številki prinaša Nova revija vrsto zapisov, ubranih na enotno temo »O paradoksu«. Tema je predstavljena preko filozofskih esejev Sörena Kierkegaarda, Metke Uršič-Cotič, Pierra Legendrea, Tineta Hribarja, Damjana Bojadžijeva in Marka Uršiča.

V zadnji številki Nove revije se zaključijo daljša trajajoča objavljana Kocbekovega dnevnika iz leta 1952, Spomenka Hribar pa priobčuje drugi del svoje »izpovedi«, v kateri razgrinja razmišljanja, na podlagi katerih je razvila idejo o narodni spravi. Njena osnovna ideja, ki jo utemeljuje z navajanjem in citiranjem že objavljenih dokumentov o medvojnem dogajanju v Sloveniji in tudi širše v Jugoslaviji, je, da je za bratomorno vojno bilo v določeni meri krivo tudi sektaštvo znotraj Komunistične partije Slovenije, kot tudi nekatere napake njenega političnega vodstva. S tem v zvezi Nova revija priobčuje sklep občinskega komiteja Zveze komunistov Slovenije Ljubljana-Bežigrad, s katerim je bila Spomenka Hribar zaradi teh svojih stališč izključena iz omenjene zveze.

O intelektualcih in svobodi razmišljajo Tone Perčič, Samo Simčič, Matjaž Lunaček in Miha Burger. Perčič podaja nekakšen zgodovinski oris te problematike, v katerem prikaže nekatere znamenite zgodovinske osebnosti, kot sta bila n.p.r. rimski pesnik Ovid ali Dante Alighieri, ki sta bila preganjana zaradi svojega vpletanja v politiko. Podobno je naravnani tudi Simčičev zapis, ki se izteče v misel, da je ustavno jamstvo svobo-

de le okostnjak, njeno živo tkivo pa so lahko le praktični, vsakdanji odnosi med ljudmi. Lunaček pesniško zgoščeno, metaforično razmišlja o torturi, ki ji je izpostavljen tisti, ki je drugačen, medtem ko Burger ugiba, kako je mogoče, da v današnjem času znanosti in informatike še vedno ni mogoče najti orožja zoper dogmatsko samodržstvo.

Vasja Predan v nadaljevanju iz prejšnje številke zaključuje svoj esej, v katerem analizira slovenska dramska gledališča v sezoni 1984/85. V tem okviru oriše tudi lanskoletno delovanje Slovenskega stalnega gledališča iz Trsta in Primorskega dramskega gledališča iz Nove Gorice. Stalno slovensko gledališče iz Trsta Predan označuje za najuglednejšo zamejsko kulturno institucijo, pri čemer poudari, da je bila lanska sezona gledališča jubilejna, saj je gledališče praznovalo štiridesetletnico nepretrganega delovanja. Ugotavlja, da je nemogoče omeniti, kaj šele opisati, kaj vse skriva v sebi ta na videz suhoparna številka, da pa se za njo skrivajo štiri desetletja umetniškega ustvarjanja, ki so bila, zlasti v prvih povojnih letih, burna kot malokje, nabita z energijo, aktivistično zanosna, prosvetiteljska, narodno ozaveščevalna in do skrajnosti požrtvovalna.

—O—

SKUPNI SLOVENSKI KULTURNI PROSTOR PO VIDENJU DIMITRIJA RUPLA

■ nadaljevanje s 6. strani

in je potemtakem očitno nesprejemljiv. Prav tako Rupel kritično oceni vrsto drugih zgodovinskih konceptov narodnega vprašanja. Pri tem opozori na očitno preživelost oz. napačnost prvotnega partijskega koncepta, da postanejo jugoslovanske republike in s tem tudi Slovenija sovjetske republike.

Rupel svoje razmišljanje sklene z mislijo, da je iluzorno pričakovati, da je v zvezi z narodnim vprašanjem treba zgolj ujeti vlak nekakšnih splošnih zgodovinskih rešitev, medtem ko je začasno, sprotno urejevanje narodnega vprašanja lahko prepuščeno slučaju. Meni, da bi se morali Slovenci otresti strahu in nekakšne cankarijanske hlapčevske ponižnosti, ter o trenutnih problemih spregovoriti jasno in odkrito.

—O—

Predsednik republike Cossiga bo v soboto, 25. t.m., prispel na neuradni obisk v Dubrovnik, kjer se bo srečal s člani predsedstva SFR Jugoslavije. Obisk očitno sodi v okvir stikov, ki jih novi predsednik republike Italije vzpostavlja s sosedi.

EVROPSKA GOSPODARSKA SKUPNOST IN PROSTE CARINSKE CONE

■ nadaljevanje s 4. strani

materiala brez plačila carine in uvoznih dajatev. To pomeni, da bodo stroški nižji od 25 do 45 odstotkov. Oprostitev velja za vse oblike uvoza neglede na to, ali gre za začasn ali redni uvoz, ki je del vlaganj tujega partnerja. Ves izvoz in uvoz sta prosta, tudi ko gre za zunanje trgovinske kriterije in blagovne režime.

Carinske cone bo mogoče ustanoviti ob morju, na rekah in tudi ob ključnih prometnih zvezah, od železnic in cest do letališč. V Sežani na primer pričakujejo spremembo Terminala v carinsko cono. Končno govorijo še o množici drugih krajev za carinske cone, kot so Novi Sad in Split, Subotica in Kanjiža, v Prahovu in Šabcu ter v Pančevu, Kragujevcu, Varaždinu, Osijeku, Mariboru in končno v Ljubljani.

Iz vsega tega je videti, da se vprašanje carinskih con zapleta ter si menda niti vlade in še manj stranke niso glede vsega na jasnem, čeprav je pravno-ekonomska jasnost za reševanje prvi princip.

E. V.

ter v slovenski župniji Sv. Križ pri Trstu. Na avstrijskem Koroškem je nastopil v Celovcu. V matični domovini je razen že omenjenih Bachovih recitalov samostojne koncerte izvedel še v Izoli, Kanalu in Dekanih. V osrednji slovenski kulturni hiši — Cankarjevem domu v Ljubljani je v letu glasbe imel le dva krajša solistična nastopa interne narave (ob dveh zdravniških kongresih), enkrat pa je nastopil kot solist z orkestrom Slovenske filharmonije.

ŠTEVILNI NASTOPI S SOKONCERTANTI

Izredno plodno je bilo tudi v lanskem letu Bergantovo sodelovanje z različnimi vokalnimi in instrumentalnimi solisti kakor tudi s pevskimi sestavi. Pri tem je šlo za različne koncertne kombinacije, največkrat za prepletanje solističnih in skupnih točk. V tem sklopu je mojster Bergant z znanim slovenskim trobentarjem Antonom Grčarjem nastopil v stolnici v Gorici in Trstu.

Tu je nastopil tudi na slovenskem božičnem koncertu (s solističnima točkama in spremljavo vokalnih solistov).

Tudi v lanskem letu se je nadaljevalo skupno nastopanje s Slovenskim oktetom, pri čemer se je zvrstilo šest koncertov: Lienz, Šmihel pri Pliberku, Rogaška Slatina, Šoštanj, Luče in Škocjan na Koroškem.

Še intenzivnejše je bilo skupno koncertiranje s trojico opernih solistov: Zlato in Dragišo Ognjanovičem ter Marcelom Ostaševskim. Skupaj so nastopili kar dvanajstkrat in sicer v Radovljici, Bohinjski Bistrici, na Jesenicah, Homcu, Domžalah, Gorenjem Logatcu, Sori ter petkrat v Ljubljani (Šiška, Kodeljevo, Šentvid, Sv. Jakob in Srce Jezusovo).

S kamniškim rojakom, skladateljem in bari-tonistom Samom Vremšakom je mojster Bergant nastopil v rodnem Kamniku in nadalje na blejskem Otoku, v Rogaški Slatini, Cerknici in Ra-

dovljici. Z violinistom Alfredom Marcogom je koncertiral v Brixnu, Piranu in Novem mestu, na klavirju pa še na Zemonu pri Vipavi ter v Biljah, Mirnu in Šempetru (v slednjih treh krajih je sodeloval tudi mladinski zbor Bilje-Orehovlje-Miren). V Šempetru je nastopil tudi z drugim violinistom Brankom Brezavščkom, poleg tega pa imel še nadaljnja dva koncerta na klavirju z različnimi sokoncertanti.

Dvakrat je koncertiral z zborom iz Ločnika in sicer prvič v samem matičnem mestu zbora, drugič pa še v Aiellu del Friuli.

Torej zares pisana koncertna žetev, kot jo lahko ustvari le izjemna poustvarjalna prožnost. Evropsko leto glasbe je dobilo prepričljivo oddolžitve, kot mu jo je pripravil le še malokdo. Ob vsem tem lahko izrazimo ponovno občudovanje in čestitke našemu orgelskemu virtuozu Hubertu Bergantu — pa seveda dobre želje k novim uspehom!

P. B.